

Графіка як спосіб колективного осмислення важливих імен

Ключові слова: графіка, українське образотворче мистецтво, Надія Харт, Ярослава Крамаренко, Чернігівський обласний історичний музей імені В.Тарновського, антитоталітарне мистецтво, історична пам'ять.

Анотація: висвітлено унікальну виставку графічних робіт від молодого київського художниці Надії Харт, яку уможливила чернігівська арткураторка Ярослава Крамаренко. Показано, що тема «Розстріляного відродження» актуальна і досі та може бути спонукальною для діалогу поколінь і утвердження позиції, що сучасне мистецтво не може існувати поза політикою.

Інформпривід для цієї розмови – відкриття в стінах Чернігівського історичного музею імені В.Тарновського виставки робіт мисткині Надії Харт під назвою «Іменем твоїм», яка працює у техніці аналогової графіки.

Ми звернулися до молодого арт-кураторки Ярослави Крамаренко, яка вже неоднаразово тішила містян різноманітними проєктами і вирішила показати твори цікавої мисткині у Чернігові. Що спонукало?

- Я знала, що портрети української визначної творчої інтелігенції доби «Розстріляного відродження» і «шістдесятників» в експозиції «Іменем твоїм», побачили вже в Києві та Запоріжжі, тому було прийнято рішення, що наступним містом має стати наш Чернігів, адже статус Північної культурної столиці має буди не номінальним, а підтримуватися у різних культурних галузях, зокрема і в розширенні обізнаності з творчістю сучасних графіків.

- Чому сьогодні тематика виставки, як розкриває нам образи з епохи «Розстріляного відродження», важлива?

- Саме час говорити про тих, хто як і ми зараз, виборювали своє право жити, творити і розбудовувати власну державу, попри тиск з боку імперської ідеології, саме час перевідкривати для себе і світу Україну сильну і творчу: без меншовартості, не ту нещасну, знедолену і непрогресивну, а ту, яку намагалися зламати, але попри все — не вийшло.

- Які живописні і графічні тенденції зараз відбуваються на теренах України?

- Митці та мисткині, звісно, зосереджуються на темі російсько-українській війні, в цьому теж є своя естетика, як би це не звучало. Те, що вдалося помітити, це повне переосмислення українських традицій, ідентифікація через мистецтво, створення документального графічного мистецтва, яке нагадує воєнний щоденник із різними тематичними замальовками, це мистецькі практики, що повністю побудовані на минулих досвідах, на емоціях і ретроспективі, на згадуванні.

- *Що побажаєте нашій інтелігентній публіці?*

- Виставка триватиме до кінця грудня, дуже раджу відвідати, адже стиль і філігранна робота графістки Надії Харт, не залишить байдужим навіть дуже вимогливого глядача. До всього, це ще й можливість побачити красивих, харизматичних, стильових індивідуальностей, на яких ми часто дивимось через призму горя і жалю, а потрібно дивитися через слово «відродження», бо ці українці точно вміли відчувати життя, працювати в задоволення, радіти йому, кохати, дружити і затівати таке, щоб про них пліткували і згадували роками.

Пані Ярослава погодилася люб'язно стати медіатором між мною і мисткинею, тому вашій увазі пропонуємо продовження діалогу вже з Надією Харт.

- *Що на вашому творчому шляху означає ця серія портретів?*

- Ця серія є дуже важливою, оскільки вона розкрила в мені потенціал працювати в жанрі портрету та надихатись історією української культури. До цього я була просто любителькою книг, але в якийсь момент я усвідомила, що можу не просто читати, а й малювати прочитане, або авторів та авторок цих текстів. Окрім цього ця серія стала моїм способом реагування на повномасштабне вторгнення, де мені хотілось зосередитись на тому, що ворог чинить так не вперше і що для нього культура не є поза політикою.

- *Які тенденції в сучасному образотворчому мистецтві України ви помічаєте?*

- Можу говорити лише про графіку, оскільки за живописом не сліdkую. На жаль, аналогова графіка є у нас не є поширеним вищем. Перевага віддається друкованій графіці, або діджитал. Думаю, це зумовлено попитом на ринку праці та колекціонування. Але я працюю над тим, щоб це якось змінити, оскільки аналогова графіка є недооціненою і такі країни як Японія та США є прикладом високого попиту та популярності цієї техніки.

- *Що або хто надихає на творчість?*

- Наразі черпаю натхнення в темах культурної та історично пам'яті України. В майбутньому, якщо вийде показати свої роботи за кордоном, то таким чином я хочу розповісти світу про нас та нашу історію. Також першими на думку спали роботи Олесі Джураєвої. Вона працює в техніці лінориту і її реалістична манера

дуже захоплює колег по всьому світу. Це дійсно вражає своєю майстерністю та відчуттям. Процитую Домонтовича: «Мистецтво силуету, мистецтво єдиної цільної лінії — умовне й обмежене. Воно легке й разом з тим важке. Але, перемагаючи його умовну обмеженість, іноді відчуваєш радісну сподіванку, що створено шедевр».

- Якщо коротко охарактеризувати ваш творчий метод, то це були б два речення про що?

- Мене надихає «перемагати обмеженість». Може здаватись, що монохромна палітра є однаковою і нудною, що лінія менш цікава за колір. Але це помилково. Те, що може для багатьох здаватись обмеженістю, насправді є запальним викликом. Іншими словами ти перебуваєш у постійному думанні як за допомогою лише чорного кольору і лінії передати світло, різні фактури, емоцію... І, коли знаходиш відповідь, стається запал. Це і є спосіб висловлення для мене.

- Із якими митцями-класиками ви ведеєте свідомий чи несвідомий діалог?

- Георгій Нарбут та Альбрехт Дюрер. Перший став очільником відродження української графіки у XX ст., і його графічний спадок та філософія малюнку втілюють для мене найкращий зразок переосмислення національного світогляду. Другий — батько графіки, який довів її спроможність бути не менш цінною та цікавою за живопис, і який створив нові графічні техніки та жанри.

- Що би мисткиня Надія Харт порадила молодим чернігівським художникам, які тільки починають торувати шлях у професію?

- Найкращі тренування для покращення художніх навичок — це копіювання та аналіз тих митців, які вам подобаються. Втім, професія мистця не є самодостатньою. Як не крути, але окрім самої творчості варто бути готовим опанувати ще цілий ряд супутніх занять: фотографування, спілкування (soft skill), ведення соціальних мереж та ін. Це професія, що потребує терпіння, вміння приймати відмови та (бажано) другої стабільної роботи. Але як казав один мудрець «все, що ви можете уявити — реальне».